

PILAR III

**Offentliggjøring av finansiell informasjon etter
kapitalkravforskriften**

Oppdatert per 31.12.2011

Innhold:

1	Innledning	3
2	Kapitaldekningsregelverk – Basel II	3
2.1	Kapitaldekningsregler i Helgeland Sparebank	4
3	Oversikt over konsernet	4
4	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	6
4.1	Ansvarlig kapital	6
4.2	Kapitalkrav	7
5	Risikostyring og kapitalstyring i Helgeland Sparebank	8
5.1	Generelt om styring og kontroll	8
5.2	Organisering	10
5.3	Risikogrupper, vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov	11
6	Styring og kontroll Pilar I	12
6.1	Kredittrisiko	12
6.2	Operasjonell risiko	17
7	Styring og kontroll Pilar II	18
7.1	Metodevalg og beregning av økonomisk kapital	18
7.2	Konsentrasjonsrisiko	18
7.3	Likviditetsrisiko	19
7.4	Markedsrisiko.....	20
7.5	Forretningsrisiko	21

1 Innledning

EUs direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1 januar 2007. Finansiell virksomhet innebærer et behov for styring og forvaltning av risiko. Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom blant annet krav om offentliggjøring av informasjon om risikostyring, risikoeksponering og soliditetsforhold. Dette dokumentet oppfylder konsernet Helgeland Sparebank sin informasjonsplikt etter dette regelverket.

Dokumentet oppdateres og publiseres årlig. Oppdatert informasjon om kapitalkrav og ansvarlig kapital oppdateres kvartalsvis og offentliggjøres i form av note til bankens kvartalsregnskap.

Alle beløp i dokumentet er angitt i mill. kr. med mindre noe annet er spesifisert.

2 Kapitaldekningsregelverk – Basel II

EUs direktiv for kapitaldekning bygger på en standard for beregning av kapitaldekningen og vektlegger;

- Bedre risikostyring og kontroll
- Mer risikofølsom kapital
- Tettere tilsyn
- Økt informasjon til markedet

Det nye regelverket bygger på tre pilarer:

- Pilar I - Minimumskrav til ansvarlig kapital
Pilar II - Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging
Pilar III - Bankens offentliggjøring av informasjon

Pilar I – Minimumskravet til ansvarlig kapital

Reglene har et krav til minimumskapital på 8 %.

$$\frac{\text{Kjernekapital} + \text{Tilleggskapital}}{\text{Kredittrisiko} + \text{Markedsrisiko} + \text{Operasjonell risiko}} \geq 8 \%$$

Det samlede minimumsberegningsgrunnlaget er summen av beregningsgrunnlagene for kredittrisiko og operasjonell risiko. Den enkelte bank gis anledning til å velge ulike metoder for fastsettelse av beregningsgrunnlaget.

De ulike metodene er vist nedenfor:

Kredittrisiko	Operasjonell risiko
Standardmetoden	Basismetode
Grunnleggende IRB-metode*	Sjablongmetoden

Avansert IRB-metode*	AMA-metoden*
----------------------	--------------

’) Metodene krever godkjenning av kredittilsynet

Pilar II - Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar II omfatter krav til bankens prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå, ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). ICAAP omfatter risikotyper som ikke er dekket av Pilar I, og skal være fremoverskuende. Helgeland Sparebanks vurdering av risikoprofil og kapitalbehov er beskrevet i dokumentets kapittel 5. I tillegg gir Pilar II retningslinjer for myndighetenes vurderingsprosess.

Pilar III – Offentliggjøring av informasjon

Pilar III omfatter krav til offentliggjøring av informasjon. Dette dokumentet oppfyller banken sin plikt til offentliggjøring av informasjon etter kapitaldekningsregelverket.

2.1 Kapitaldekningsregler i Helgeland Sparebank

De metodene som Helgeland Sparebank benytter ved beregning av kapitalbehovet for kredittrisiko og operasjonell:

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standardmetode	Standardmetoden	Basismetoden

3 Oversikt over konsernet

Tabellen nedenfor viser en oversikt over bankens datterselskap og de ulike konsolideringsprinsipp både for regnskapsformål og kapitaldekningsformål. Datterselskaper er alle selskaper som Helgeland Sparebank har bestemmende innflytelse overfor. Bestemmende innflytelse oppnås normalt når konsernet eier, enten direkte eller indirekte, mer enn 50 % av aksjene, og er i stand til å utøve faktisk kontroll over selskapet. Oppkjøpsmetoden er brukt ved regnskapsføring av oppkjøpte enheter.

Investeringer i datterselskaper (DS)						Morbank
Datterselskap	Forr. kontor	Antall aksjer	Eier andel	Bokført verdi	Regnskap modell	Kapital dekning
ANS Bankbygg Mo	Mo i Rana	5.591	97 %	45,0	Full kons.	Full kons.
AS Sparebankbygg	Mosjøen	100	100 %	0,1	Full kons.	Full kons.
Helgeland Spb.eiend.selskap AS	Mosjøen	100	100 %	0,4	Full kons.	Full kons.
Helgeland Boligkreditt	Mo i Rana	190.000	100 %	190,0	Full kons.	Full kons.
Helgeland Utviklingsselskap AS	Mosjøen	500	100 %	10,0	Full kons.	Full kons.
Balanseført verdi 31.12.2011				245,5		

Datterselskap Helgeland Boligkreditt AS er underlagt regelverk om kapitaldekning og har en aksjekapital på 190 mill. kr.

Tilknyttede selskaper er selskaper der konsernet utøver betydelig innflytelse. Dette vil normalt være investeringer på mellom 20 % og 50 % av selskapenes egenkapital. I konsernet er investeringer i tilknyttede selskaper regnskapsført etter egenkapitalmetoden.

Investeringer i tilknyttede selskaper (TS)

						<i>Konsern</i>
	Forr. kontor	Antall aksjer	Eier andel	Bokført verdi	Regnskap modell	Kapital dekning
Helgeland Invest AS	Mo i Rana	25.840	48 %	151	EK- metoden	Forholdsm. kons.
Eiendomsmegler Helgeland AS	Mo i Rana	1.071	34 %	1	EK- metoden	Forholdsm. kons.
Storgt. 73 AS	Mosjøen	60	43 %	2	EK- metoden	Forholdsm. kons.
Sum investeringer i TS				154		

4 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Den ansvarlige kapital består av kjernekapital og tilleggskapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg i.h.t. definisjoner i kapitaldekningsforskriftene.

4.1 Ansvarlig kapital

<i>Morbank</i>			<i>Konsern</i>			
31.12.09	31.12.10	31.12.11		31.12.11	31.12.10	31.12.09
220	935	935	Egenkapitalbevis	935	935	220
129	97	97	Overkursfond	97	97	129
-1	-1	-1	Egne egenkapitalbevis	-1	-1	-1
348	1031	1.031	Sum innskutt kapital	1.031	1031	348
1019	352	364	Grunnfond	364	352	1019
98	96	95	Fond for urealiserte gevinster	86	91	96
55	33	27	Gavefond	27	33	55
29	82	117	Utjevningsfond	117	82	29
8	51	36	Avsatt utbytte	36	51	8
0	0	0	Annen egenkapital	17	19	6
1209	614	639	Sum opptjent egenkapital	647	628	1213
			Fradrag:			
	-96	-95	Urealisert gevinst	-86	-91	
	-61	-41	Utbytte / gaver, avsatt til utdeling	-41	-61	
	-40	-49	Immatrielle eiendeler / øvrig	-51	-42	
1406	1448	1.485	Sum kjernekapital	1.500	1465	1410
42	39	40	Netto urealiserte gevinster	37	38	41
42	39	40	Sum tilleggskapital	37	38	41
1448	1487	1.525	Sum netto ansvarlig kapital	1.537	1503	1451
10833	11592	11.846	Vektet beregningsgrunnlag *)	12.960	12436	11171
13,37 %	12,83 %	12,88 %	Kapitaldekning i %	11,86 %	12,09 %	12,99 %
12,98 %	12,49 %	12,53 %	Herav kjernekapitaldekning i %	11,58 %	11,78 %	12,62 %

4.2 Kapitalkrav

Minimumskravet til ansvarlig kapital.

<i>Morbank</i>			<i>Konsern</i>	
31.12.10	31.12.11		31.12.11	31.12.10
0	0	Stater og sentralbanker	0	0
		Lokale og regionale myndigheter (herunder		
4	13	kommuner)	13	4
0	0	Offentlig eide foretak	0	0
70	67	Institusjoner	60	45
300	272	Foretak	272	301
217	200	Massemarkedsengasjementer	200	217
232	297	Engasjementer med pant. i eiendom,	405	318
22	13	Forfalte engasjementer	13	22
12	15	Obligasjoner med fortrinnsrett	8	4
0	0	Andeler i verdipapirfond	0	0
21	25	Øvrige engasjementer	17	34
878	902	Kapitalkrav kreditrisiko	988	945
58	55	Kapitalkrav operasjonell risiko 1)	58	59
-9	-9	Fradrag i kapitalkravet	-9	-9
927	948	Totalt kapitalkrav	1.037	995

1) Konsernet benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke operasjonell risiko. Beregningsgrunnlaget er 15 % av gjennomsnitt inntekt de tre siste år, multiplisert med 12,5. Inntekten som tas med i beregningsgrunnlaget er i.h.t. kapitaldekningsforskriftene § 42-1 (3).

5 Risikostyring og kapitalstyring i Helgeland Sparebank

5.1 Generelt om styring og kontroll

Styret er opptatt av å sikre at konsernet har god risikostyring og intern kontroll. Konsernets prinsipper og rammer for intern kontroll og risikostyring er nedfelt i egne styringsdokumenter som gjennomgås av styret:

- Policy eierstyring og selskapsledelse
- Policy risikostyring og intern kontroll
- Retningslinjer og krav til systemer og prosesser

Styringsdokumentene er konsernets interne rammeverk for god styring og kontroll, og policyen gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risiko, samtidig som den skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for dette. Rammeverket gir retningslinjer for hvordan banken skal integrere kapitalvurderingsprosess med bankens sin strategiprosess.

Formålet med ICAAP prosessen er å gi styret grunnlag å vurdere bankens størrelse og sammensetning av ansvarlig kapital sett i forhold til bankens risiko og risikoprofil.

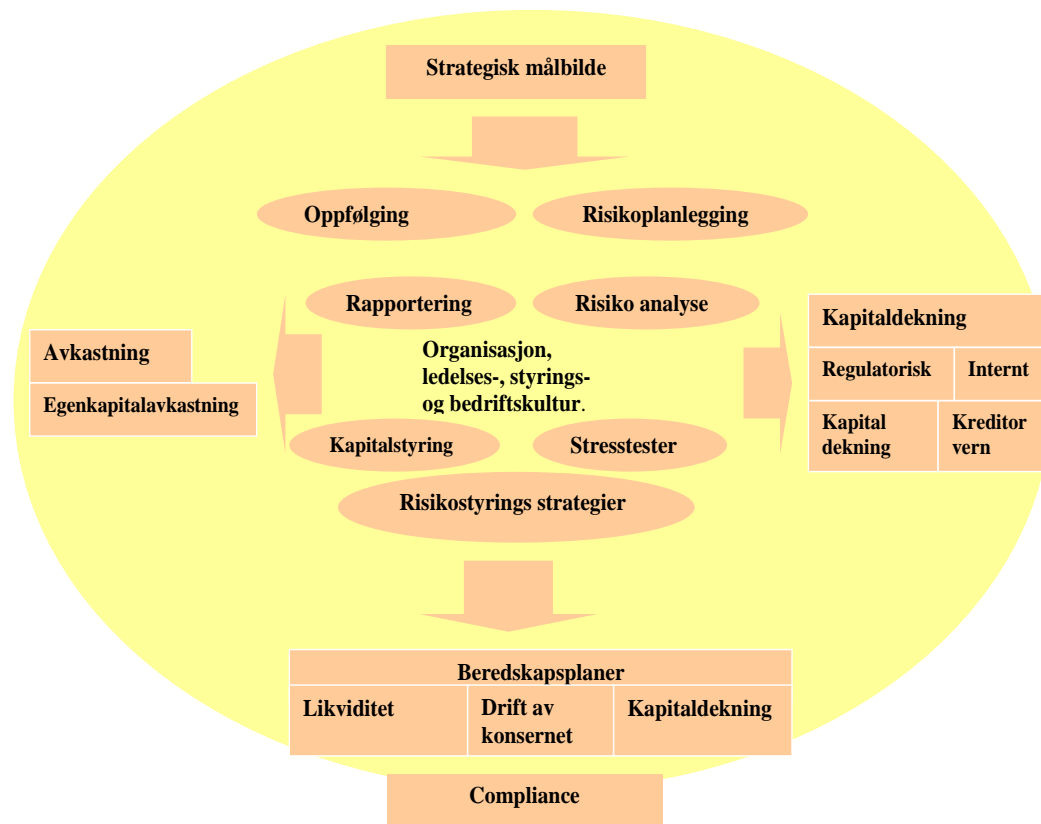
Risikostyringen skal støtte opp under konsernets strategiske mål og utvikling.

Kapitalstyringen skal sikre at Helgeland Sparebank har en god kapitaldekning og en konkurransedyktig avkastning sett i forhold til risikoprofil.

I bankens årlige strategiprosess utarbeides en kapitalplan som skal sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Femårs prognoser fremskriver den finansielle utviklingen. I tillegg utarbeides det økonomiske stresstester som viser en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag.

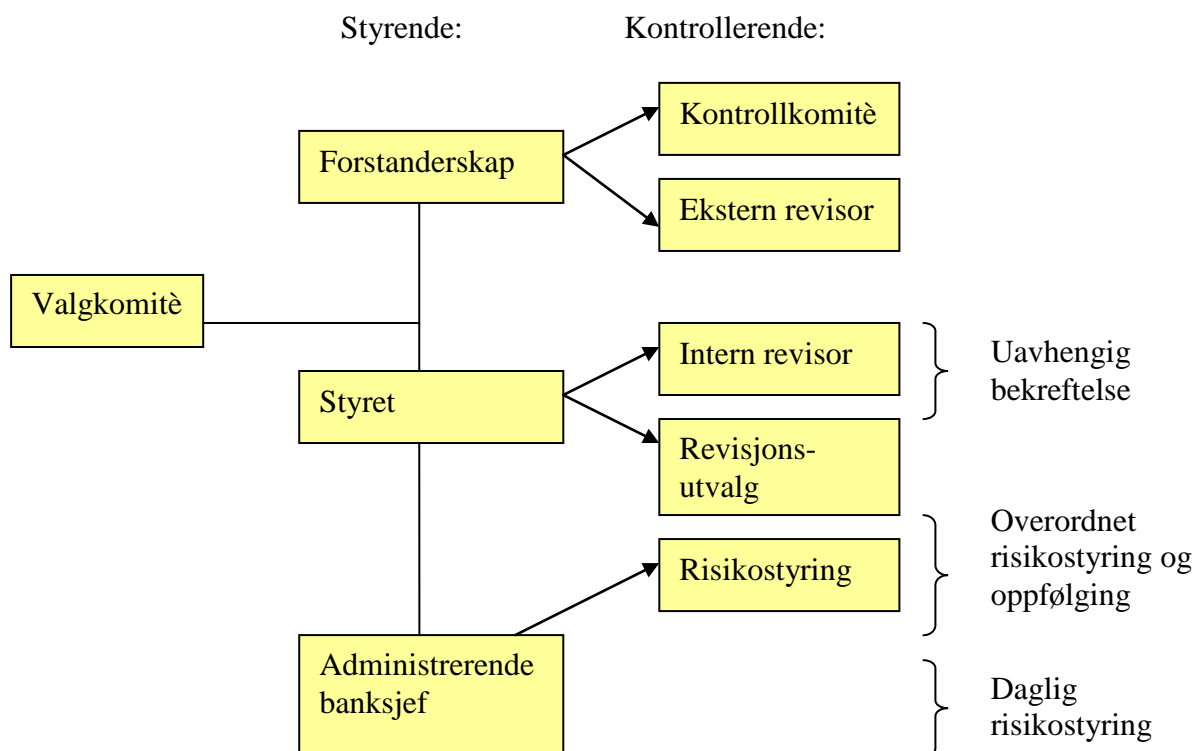
Helgeland Sparebank har en målsetting om en

- Kjernekapitaldekning på 12,0 %.

5.2 Organisering

Oversikt over styrende og kontrollerende organer i Helgeland Sparebank:

Styret

Styret fastlegger de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringer i banken. Det er styrets ansvar å beslutte og å ta stilling til bankens kapitalplan, risikotoleranse og kapitalbehov. Styret i Helgeland Sparebank har overordnet ansvar for at:

- Banken har tilfredsstillende kapital ut fra strategisk målbilde og vedtatte forretningsstrategi
- banken har en tilstrekkelig ansvarlig kapital ut fra forsvarlig risikoprofil
- kapitalkrav i lover og forskrifter overholdes, herunder at de tilfredsstillende interne kvalitets - og kontroll krav som følger av BASEL og ICAAP regelverk.

Revisjonsutvalg

Styret har nedsatt revisjonsutvalg som skal være et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret i Helgeland Sparebank.

Adm. banksjef

Adm. banksjef har det operative ansvaret for bankens overordnede risikostyring, herunder utvikling av effektive målings- og styringssystemer og forsvarlig intern kontroll i.h.t. forskrifts krav.

Intern revisjon

Konsernets internrevisjon utgjør ett årsverk og er direkte underlagt styret. Intern revisor skal vurdere om det er etablert betryggende rutiner på de viktigste områder i banken for å redusere risiko. Intrenrevisor skal også etterprøve at rutiner og retningslinjer etterleves.

Banksjef risikostyring

Bankens risikostyringsenhet utgjør to årsverk. Banksjef risikostyring er direkte underlagt adm. banksjef og har ansvaret for å overvåke og koordinere den samlede risikostyringen i banken.

Forretningsområdene

Oppfølging, rapportering og overvåkning: alle lederne i banken er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde.

Compliance (Etterlevelse)

Banken har klart definert ansvarsområder og arbeidsprosesser som skal sikre:

- at bankens verdi syn og etiske retningslinjer følges
- prosess for å fange opp endringer i lover og forskrifter
- prosess for etterlevelse av lover og forskrifter

5.3 Risikogrupper, vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov

Risikotype	Risikokategorier	Beregningsmetode
Kredittrisiko	Motpartsrisiko	Standardmetoden
	Risiko utover Standard	Totalrisikomodell
	Konsentrasjonsrisiko	Store engasjement- egen vurdering
		Geografi – Egne vurderinger/beregninger
		Bransje: Banco de Espania
	Restrisiko	Egne vurderinger / beregninger
Markedsrisiko	Aksjer, renter og valuta	Standardmetoden
	Risiko utover standard	Egne vurderinger / beregninger
	Konsentrasjon	Egne vurderinger / beregninger
Operasjonell risiko	Ekstern, personell, rutiner	Basismetoden
	Risiko utover Basismetoden	Egne vurderinger / beregninger
	Konsentrasjon	Egne vurderinger / beregninger
Likviditetsrisiko	Finansieringskostnad	Egne vurderinger / beregninger
	Konsentrasjonsrisiko	Egne vurderinger / beregninger
Forretningsmessig risiko	Uventet svikt i inntekt/kostnad	Modell basert på value at risk
	Konsentrasjonsrisiko	Egne vurderinger / beregninger
Annen risiko		Egne vurderinger / beregninger

Kredittrisiko blir målt etter samme metode som for minimum kapitaldekning etter standardmetoden, mens operasjonell risiko blir målt etter samme metode som for minimum kapitaldekning etter basismetoden. For kredittrisiko gjøres det vurderinger og beregninger av tilleggsbehov for kapital utover minimums krav til kapitaldekning, på samme måte som for andre risiki under Pilar II beregninger.

6 Styring og kontroll Pilar I

6.1 Kredittrisiko

Definisjon

Kredittrisiko defineres som faren for tap som følge av at kunder eller motparter ikke kan overholde sine forpliktelser

Styring og kontroll

Overordnet strategi inneholder retningslinjer for fordeling mellom person - og bedriftsmarkedet, konsentrasjonsrisiko og geografiske begrensninger. Konsernets kredittrisiko styres gjennom kredittstrategi og kredittpolicy som er utledet fra dette. Kredittstrategien evalueres og fastsettes årlig, og inneholder overordnede retningslinjer for bankens kredittgivning. Det er et bærende prinsipp at ledere og ansatte i den utøvende bankvirksomheten skal styre og måle den risiko som banken utsettes for gjennom den løpende drift og rapportere denne.

De viktigste virkemidlene i utøvelsen av kredittreglementet er:

- Restriktiv kredittgivning i forhold til
 - spesielt definerte bransjer
 - knoppskyting fra egne næringslivskunder
 - overtakelse av næringslivskunder fra andre banker
- Skjerpet krav til risikodeling gjennom høyere egenkapitalandel
- Etterlevelse av Finanstilsynets ti kjøreregler med kvartalsvis rapportering til styret
- Styring av virksomheten gjennom bruk av saksgangsystemer og fullmaktsrammer
- Sterk fokus på regelverket knyttet til bruk av kredittfullmakter, herunder spesielt dokumentasjonskrav rundt kundens betjeningsevne, samt beskrivelse av kritiske faktorer i tilknytning til bevilgningen
- Høy kompetanse og lang erfaring hos medarbeidere knyttet til utlånsvirksomheten
- Kredittgivning til enkeltkunder og bransjer vurderes opp mot medarbeidernes samlede kompetanse
- Kreditt gis primært til kunder innenfor bankens geografiske nedslagsfelt med unntak av gode personkunder hvor tilknytning til Helgeland er tilstrekkelig

Prosess for evaluering av styringsmål til bla forventet tap, konsentrasjonsrisiko, bransje, marked og geografi så vel som store kunder og enkeltkunder har høy fokus i banken. Kredittrisikoeksponeringen styres og følges opp gjennom regelmessige analyser av låntakeres og potensielle låntakeres evne til å betjene renter og avdrag, samt en vurdering av den sikkerhet som ligger til grunn for lånet. Det er også etablert oppfølging av utvikling på porteføljekvaliteten.

Økonomisk kapital

Ut over kapital avsatt i pilar I for å dekke kredittrisiko, måler banken konsentrasjonsrisiko som følge av store engasjement så vel som for engasjement fordelt på bransjer under Pilar II. Målingene blir gjort i totalrisikomodellen, nødvendige input data oppdateres pr. beregningstidspunkt. Det gjøres også en vurdering av engasjement fordelt på geografiske områder.

Tabellen nedenfor viser konsernets totalengasjement mot kunder samt kredittinstitusjoner fordelt på risikoklassifisering, kundeogrupper og geografi. Øvrige tabeller viser også samlede engasjementsbeløp med verdifall og nedskrivninger.

Engasjementsbeløp gjelder utlån, garantier og ubenyttet trekkrettigheter til kunder og i noen av tabellene også kredittinstitusjoner.

Engasjement fordelt på risikoklasser

<i>Morbank</i>				<i>Konsern</i>				
31.12.11				31.12.11				
Brutto utlån	Garantier	Potensiell eksponering	Sum eksponering	Brutto utlån	Garantier	Potensiell eksponering	Sum eksponering	
Næringsliv:								
3.305	337	684	4.326	Lav risiko	3.406	337	690	4.433
1.967	128	160	2.255	Middels risiko	1.973	128	164	2.265
1.032	73	100	1.205	Høy risiko	1.036	73	100	1.209
148	20	15	183	Mislighold > 0 måneder	148	20	15	183
148	7	5	160	Ikke klassifisert	66	7	5	78
6.600	565	964	8.129	Sum næringsliv	6.629	565	974	8.168
Personmarked:								
6.294	19	374	6.687	Lav risiko	9.499	19	582	10.100
927	2	26	955	Middels risiko	1.255	2	28	1.285
186		7	193	Høy risiko	262	0	9	271
77	0	0	77	Mislighold > 0 måneder	77	0	0	77
403	5	26	434	Ikke klassifisert	427	5	26	458
7.887	26	433	8.346	Sum personmarked	11.520	26	645	12.191
14.487	591	1.397	16.475	Sum totalt	18.149	591	1.619	20.359

Engasjement fordelt på geografisk område

Risikoklasse	Helgeland	Landet for øvrig	Utland	Totalt
Lav	12.694	1.831	8	14.533
Middels	2.888	657	6	3.550
Høy	1.010	469	2	1.480
Mislighold	178	82	0	260
Uklassifisert	453	81	2	536
Sum	17.222	3.119	17	20.359

Risikoklasse	Helgeland	Landet for øvrig	Utland	Totalt
Lav	61,3 %	10,1 %	0,0 %	71,4 %
Middels	14,2 %	3,2 %	0,0 %	17,4 %
Høy	5,0 %	2,3 %	0,0 %	7,3 %
Mislighold	0,9 %	0,4 %	0,0 %	1,3 %
Uklassifisert	2,2 %	0,4 %	0,0 %	2,6 %
Sum	83,5 %	16,4 %	0,1 %	100,0 %

Brutto utlån og garantier er fordelt på næringer og personkundemarked:

Konsern

31.12.11

	Brutto utlån	Garantier	Potensiell eksponering	Individuelle nedskriv.	Mislighold >3 mnd.	Tapsutsatt ikke misligh.
Kommuner og kommuneforetak	1	0	0	0	0	0
Foriskring og finansielle foretak	18	0	0	0	0	0
Jord- og skogbruk	1.192	2	114	2	14	0
Fiske og havbruk	804	12	259	1	7	0
Industri og bergverk	515	96	139	2	12	54
Bygg, anlegg og kraft	828	80	170	2	13	0
Handel, hotell og restaurant	323	83	80	2	6	0
Transport og tjenesteytende næringer	706	106	71	2	10	0
Eiendomsdrift	2.242	186	141	32	31	0
Personmarked	11.520	26	646	6	75	8
Sum	18.149	591	1.620	49	168	62

	<i>Konsern</i>					
	31.12.10					
	Brutto utlån	Garantier	Potensiell eksponering	Individuelle nedskriv.	Mislighold >3 mnd.	Tapsutsatt ikke misligh.
Kommuner og kommuneforetak	1	0	0	0	0	0
Foriskring og finansielle foretak	11	0	0	0	0	0
Jord- og skogbruk	1.119	2	105	1	8	4
Fiske og havbruk	571	4	337	3	7	1
Industri og bergverk	447	88	138	8	18	1
Bygg, anlegg og kraft	766	90	166	1	43	0
Handel, hotell og restaurant	308	79	91	2	11	0
Transport og tjenesteytende næringer	721	112	65	2	9	0
Eiendomsdrift	2.144	175	128	29	55	0
Personmarked	10.542	20	544	7	47	2
Sum	16.630	570	1.574	53	198	8

Individuelle nedskrivninger på utlån

Individuelle nedskrivninger	<i>Konsern og morbank</i>		
	PM	BM	Sum
Individuelle nedskr. til dekning av tap på eng. 01.01	7	46	53
Periodens konstaterte tap, tidligere er foretatt individ. nedskrevet	-2	-20	-22
Økt individuelle nedskrivninger i perioden, tidligere nedskrevet	1	5	6
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	1	13	14
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-1	-1	-2
Sum individuelle nedskrivninger utlån	6	42	49
* Herav individuelle nedskrivninger på utlån	7	32	39
* Herav individuelle nedskrivninger garantier	0	10	10

Nedskrivninger på grupper av utlån

<i>Morbank</i>			<i>Konsern</i>	
31.12.2010	31.12.2011	Gruppenedskrivninger	31.12.2011	31.12.2010
55	58	Gruppenedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 01.01	58	55
3	2	+/- Periodens endring i gruppenedskrivninger	2	3
58	60	Gruppenedskr. til dekning av tap på utlån og garantier 31.12	60	58

Majoriteten av bankens engasjement befinner seg på Helgeland. Bankens individuelle nedskrivninger og nedskrivninger av grupper på utlån befinner seg også i hovedsak innenfor Helgeland.

Kreditrisiko oppdelt etter kundegrupper

	<i>Konsern og morbank</i>	
	31.12.11	
	Tapsutsatt ikke misligh.	Mislighold >3 mnd.
Kommuner og kommuneforetak	0	0
Foriskring og finansielle foretak	0	0
Jord- og skogbruk	0	14
Fiske og havbruk	0	7
Industri og bergverk	54	12
Bygg, anlegg og kraft	0	13
Handel, hotell og restaurant	0	6
Transport og tjenesteytende næringer	0	10
Eiendomsdrift	0	33
Personmarked	8	73
Sum	62	168

Engasjement med verdifall er engasjementer som ikke er misligholdt, men som det er gjort individuelle nedskrivninger på.

Forfalte engasjementer er her definert som misligholdt (>90 dager) ved forfallstidspunktet.

Resultatført nedskrivning fordelt på person- og bedriftsmarked*Konsern og morbank***31.12.2011**

	PM	BM	Sum
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-1	-3	-4
Periodens endring i grupper på utlån	0	2	2
Periodens konstaterte tap, tidligere er foretatt individ. nedskrevet	-2	24	22
Periodens konstaterte tap, tidligere ikke er foretatt individ. nedskrevet	4	5	9
Perioden inngang på tidligere konstatert tap	0	-2	-2
Sum individuelle nedskrivninger utlån	1	26	27

Næringsfordelt nedskrivninger*Konsern og morbank***31.12.11**

	PM	BM	Sum
Kommuner og kommuneforetak		0	0
Foriskring og finansielle foretak		0	0
Jord- og skogbruk		0	0
Fiske og havbruk		0	0
Industri og bergverk		8	8
Bygg, anlegg og kraft		3	3
Handel, hotell og restaurant		0	0
Transport og tjenesteytende næringer		5	5
Eiendomsdrift		8	8
Personmarked	1		1
Sum	1	24	25
Endring gruppenedskrivning			2
			27

6.2 Operasjonell risikoDefinisjon

Operasjonell risiko defineres som risikoen som tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, rutiner eller systemer, menneskelige feil, kriminalitet eller eksterne hendelser (omdømme).

Styring og kontroll

Kompetanseutvikling, gode rutiner, god intern kontroll og kvalitetssikring bidrar til styring av den operasjonelle risikoen. Styringsdokumentene og kontrollsystemene er bygget opp for å ivareta effektiv drift, risikokontroll, fornuftige forsiktighetshensyn, korrekt finansiell- og ikke

finansiell informasjon, compliance av lover og retningslinjer, og interne retningslinjer og strategier.

Det gjennomføres risikovurdering på alle nivå. Risikovurderingen er dokumentert på overordnet nivå, og gir også oversikt over prosess og nøkkelkontroller i de operative funksjonene. Arbeidet med utviklingen av systemer og prosesser i de operative funksjonene har bidratt til økt fokus på kvalitet og effektivitet, så vel som målrettet drift i konsernet. Dette summeres opp i krav om å holde en viss ansvarlig kapital som sikkerhet for framtidig forventede tap, som konsernet kan bli påført som følge av operasjonell risiko.

Banken har ikke egne tall for forventet operasjonelt tap, og i modellberegningen estimeres forventet operasjonelt tap basert på tall fra sammenlignbare banker.

Vurdert ut fra organisasjonens kompetanse, organisering og ansvarsdeling, samt konsernets inntjening og soliditet, mener styret at konsernets samlede risikoeksponering er forsvarlig. Det gjennomføres en egen vurdering av konsentrasjonsrisiko knyttet til operasjonell risiko.

Økonomisk kapital

Konsernet benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke operasjonell risiko.

7 Styring og kontroll Pilar II

7.1 Metodevalg og beregning av økonomisk kapital

Bankens totalrisikomodell gir, ut fra konsernets historiske data og statistikk, grunnlag for beregning av kapitalkrav for tilleggsavsetning utover Pilar I.

7.2 Konsentrasjonsrisiko

Definisjon:

Konsentrasjonsrisiko er definert som risikoen for tap som følge av konsentrasjon om enkeltkunder, geografiske områder, enkelte bransjer, sikkerheter med samme risikoegenskaper.

Styring og kontroll

Se eget avsnitt under kredittrisiko.

Kapitalbehovet beregnet i tilknytning til minimumskravet (Pilar I) legges til grunn. Beregningsmodell for totalrisiko beregner også kredittrisiko. Ved vurdering av avsetningsbeløpet under Pilar I stresses kredittrisiko ved å vurdere beregningsmodellens avsetningsbeløp for kredittrisiko ved ulike konfidensnivå opp mot avsetningsbeløpet ihht standardmetoden. Inputvariabler i beregningsmodellen er eksponert beløp fordelt på risikoklasser, forventet misligholdssannsynlighet og sannsynlig tap hvis mislighold.

Økonomisk kapital

Ut over kapitalbehovet beregnet under Pilar I vurderes avsetning på store enkeltengasjement. Hvert engasjement vurderes ihht størrelse, risikokategori og sikkerhetsdekning. For å modellerere konsentrasjonsrisiko som følge av bransjesammensetning brukes HHI. Beregningen blir utført i totalrisikomodellen. I tillegg vurderes konsentrasjonsrisiko som følge av geografi og som følge av verdifall i sikkerheter i fast eiendom.

7.3 Likviditetsrisiko

Definisjon:

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at vi ikke er i stand til å møte våre finansielle forpliktelser.

Styring og kontroll

Styret har vedtatt en strategi for likviditetsstyring som angir hensikt, styringsmål og risikotoleranse for styring av likviditetsrisiko. Strategien har som hovedformål å sørge for at konsernet har en forsvarlig likviditetsstyring som bidrar til å sikre konsernets evne til å innfri sine betalingsforpliktelser.

Likviditetsstrategien gjennomgås årlig av styret. Det har vært lagt særlig vekt på likviditetsrisiko og kommende nye regulatoriske krav til likviditetsstyring i banker.

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom å spre innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

I styringen av konsernets likviditetsrisiko anvendes målkrav for likviditetsindikator 1 (i henhold til retningslinjer fra Finanstilsynet), langsiktig finansieringsgrad, innskuddsdekning og krav til likviditetsbufferkapital.

Styret har for 2011 fastsatt et minstekrav til likviditetsindikator 1. Indikatorverdien beregnes som summen av innskudd, langsiktige innlån og egenkapital målt i % av illikvide eiendeler (utlån og anleggsmidler). Styret har også fastsatt minimumsnivå av andel langsiktige innlån i % av samlede innlån. Innskuddsdekningen er et viktig parameter for oppfølging av likviditetsrisiko, det vil si hvor stor andel av brutto utlån til kunder som er dekket ved innskudd fra kunder. Styret har fastsatt minstekrav til innskuddsdekning, og dette kravet var innfridd gjennom hele 2011.

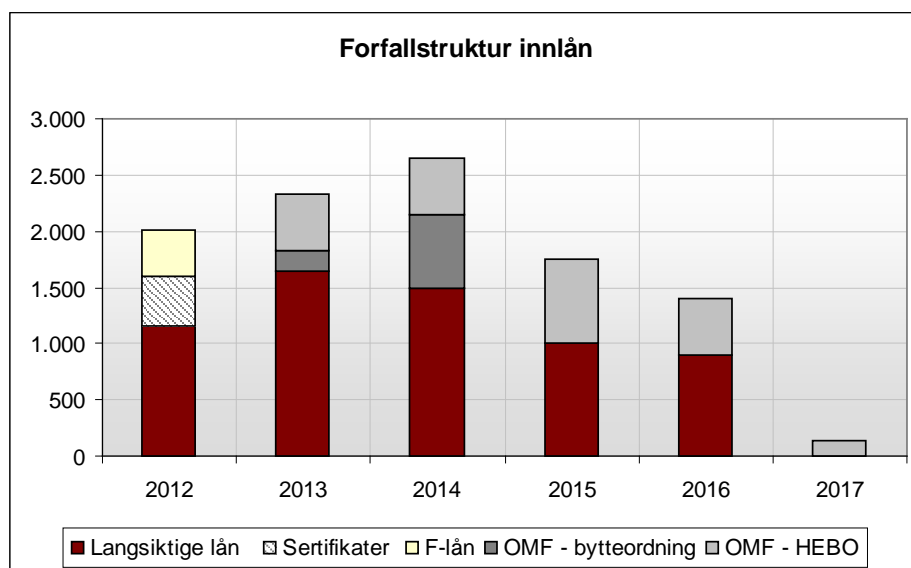
For å begrense konsernets likviditetsrisiko har banken likviditetsreserver i form av kontanter, likvide egenkapitalinstrumenter, plasseringer i pengemarkedsfond, rentebærende verdipapirer, samt ubenyttede trekkrettigheter. Det er fastsatt minstekrav til nivå på likviditetsbufferne i konsernets likviditetsstrategi. Konsernet har de siste årene gradvis økt både kvaliteten og nivået på likviditetsbufferne, og vil gradvis ytterligere tilpasse bufferne til kommende nye likviditetsbufferkrav i henhold til Basel III. Konsernets samlede likviditetsbufferkapital vurderes å være tilfredsstillende.

Helgeland Boligkreditt AS ble startet i 2009 og er et heleid datterselskap. Selskapet har blitt en stadig viktigere finansieringskilde for konsernet i tillegg til øvrige innlånskilder, og ga blant annet konsernet tilgang til deltakelse i statens bytteordning under finanskrisen i 2009. Helgeland Boligkreditt har gradvis økt sin aktivitet og har de siste to årene utstedt ordinære obligasjonslån med fortrinnsrett i markedet. Per utgangen av 2011 har banken overført godt sikrede boliglån for vel 3,7 milliarder kroner til boligkreditselskapet, som utgjør 20,5 % av brutto utlån i morbanken. Sikkerhetsmassen i selskapet anses å være god på 118 %, og gjennomsnittlig belåningsgrad for lånemassen er relativt lav på 43 %.

Helgeland Sparebank har ikke offisiell rating fra internasjonale ratingselskaper, men skyggerating stilt av norske meglerhus anses likevel å ha betydning for bankens tilgang til innlånskilder. Siste skyggerating for banken er basert på tall pr 30.06.11 og var A- fra DNB

og Nordea. Helgeland Boligkreditt hadde tilsvarende skyggerating på AAA fra DNB og Nordea.

Bankens forfallsstruktur per 31.12.2011 er vist i diagram nedenfor.

Helgeland sparebank utfører også stresstester for å vurdere hvor lenge banken kan overleve et gitte scenario både referert til bankspesifikke kriser og markedsspesifikke kriser. Rammene i bankens finansstrategi gir begrensninger i hvor stor likvidetsrisiko som tillates.

Økonomisk kapital

Totalrisikomodellen er benyttet ved beregning av kapitalbehov. Banken har definert likvidetsrisikoen som økte refinansieringskostnader på bankens innlån. For beregning av kostnad likviditet har vi benyttet erfaringstall fra tidligere perioder med uro i finansmarkedet. Det gjøres i tillegg en bedømming av konsentrasjonsrisikoen knyttet til likvidetsrisiko.

7.4 Markedsrisiko

Definisjon:

Markedsrisiko deles i 4 områder. Akksepriserisiko, dvs risiko knyttet til verdisvingninger knyttet til bankens aksjeportefølje. Renterisiko, risiko for tap ved endring i markedsrenten. Kredittspreadsrisiko, rente og innlånsportefølje, risiko for tap som følge av endret av avkastningskrav på utsteder.

Valutarisiko, risiko for tap som følge av valutatap/posisjoner. Helgeland Sparebank er ikke valutabank, og er heller ikke gjennom andre posisjoner eksponert for valutarisiko.

Styring og kontroll

Styret har vedtatt en markedsrisikostراتيجية som fastsetter rammer og overordnet mål for konsernets markedsrisikotoleranse, samt rammer for rente-, kredittspread og aksjepriserisiko. Strategien revideres årlig. Konsernet har ikke aktiv handelsportefølje innenfor renter, aksjer eller valuta.

Renterisikoen styres mot det ønskede nivå gjennom rentebindingen på rentebærende verdipapirer og innlån (sertifikater og obligasjoner), samt ved bruk av rentebytteavtaler

(renteswapper) for å redusere renterisiko knyttet til fastrentelån. Styret har fastsatt ramme for konsernets samlede renterisiko, og renterisikoen er vurdert til å være lav.

Banken har en relativt konservativ strategi for plasseringer i rentebærende verdipapirer, hvor hovedformålet er å sikre tilfredsstillende likviditetsreserver for banken. En konsekvens av dette har vært at konsernet regnskapsførte relativt lave tap på rentebærende verdipapirer under finanskrisen, og tilsvarende relativt lave gevinster på plasseringer i rentebærende verdipapirer i etterkant av krisen.

Konsernet har plasseringer i enkelte børsnoterte aksjer, aksjefond, egenkapitalbevis og øvrige aksjer. Bankens posisjoner i øvrige aksjer er i hovedsak strategisk motivert gjennom investeringer i aksjer i datterselskaper, produktselskaper og lokale investeringsselskaper. Markedsrisikoen knyttet til disse aksjeinvesteringene anses å være moderat.

Konsernets valutarisiko anses å være meget lav, da konsernet ikke har aktive valutaporteføljer.

Økonomisk kapital

Kapitalbehovet for markedsrisiko er beregnet etter standardmetoden i .h.t. minimumskravet i Pilar I. I tillegg er rammer for markedsrisiko i bankens finansstrategi lagt til grunn i Pilar II.

7.5 Forretningsrisiko

Styring og kontroll

Forretningsrisikoen styres gjennom strategiske analyser av bl.a. markedsituasjonen og mulige endringer i rammebetingelser. Helgeland Sparebank har fokus på faktorer som kan påvirke forretningsrisikoen i den overordnede risikovurderingen som er en del av bankens strategi prosess.

Økonomisk kapital

Beregning av økonomisk kapital tar utgangspunkt i volatiliteten i bankens inntekter og kostnader. Økonomisk kapital for forretningsrisiko inngår i konsernets prosess for vurdering av behov for økonomisk kapital etter Pilar II.